

Krzysztof Nowiński

Sieradz

Informator Archeologiczny : badania 5, 262-264

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RACIĄŻ, pow. Tuchola

patrz wczesne średniowiecze

RUDNO, pow. Gliwice
Stanowisko A

Muzeum Ziemi Gliwickiej w Gliwicach

Badania prowadziła mgr Halina Wojciechowska. Finansowało Towarzystwo Miłośników Ziemi Gliwickiej w Gliwicach. Pierwszy sezon badań. Osada średniowieczna z XIII-XV wieku.

W październiku podjęto wykopaliska na obiekcie zweryfikowanym jako grodzisko w Rudnie. Znajduje się ono w północno-zachodniej części wsi, na terenie salowym małego strumienia.

Badaniami objęto północno-wschodni obszar. W dwóch wykopach natrafiono na 5 jam owalnych o miąższości do 80 cm oraz na ślady po słupach. Pod jamami wystąpiła warstwa czarnej ziemi o grubości 30 cm, równoległa do dzisiejszego poziomu.

W inwentarzu odkrytych jam przeważały fragmenty naczyń średniowiecznych i polepa. Wystąpiły też fragmenty kafli o zoomorficznych motywach oraz gwoździe i ówieki żelazne. Znaczny procent materiału ceramicznego nie posiadał polewy.

Na podstawie ceramiki można wstępnie datować stanowisko na XIII-XV wiek.

Przebadanie tego miejsca jest konieczne ze względu na niszczenie go orką. W przyszłym roku nastąpi tam kontynuacja prac wykopaliskowych.

KYŃSKO, pow. Wąbrzeźno

patrz wczesne średniowiecze

SIERADZ

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska P.P.PKZ - Oddział w Warszawie

Badania prowadził mgr Krzysztof Nowiński. Finansował WKZ w Łodzi. Trzeci sezon badań. Gród /koniec XI - koniec XIV w./ i zamek /koniec XIV-XVIII w./.

Kontynuowano prace w wykopie z późnoromańską rotundą ceglana przeprowadzając inwentaryzację architektoniczną, przekroje muru i pomiary cegieł. Wykonano kilka sondaty wokół obiektu. Wynikiem prac było uzyskanie dalszych danych dotyczących czasu i techniki budowy, przygo-

towania terenu pod budowę oraz danych odnoszących się do śladów wcześniejszego osadnictwa w tym miejscu.

Architektoniczno-archeologiczna analiza obiektu pozwoliła na następujące ustalenia: 1. Rotunda postawiona została częściowo na warstwie kulturowej z XII w.; 2. W sondażach znaleziono rów fundamentowy przecinający warstwy wcześniejsze /z XII w./. Dno rowu wykładano deskami, następnie wrzucano kamienie pokrywane na wierzchu zaprawą wapienną z gruzem ceglany. Dopiero na warstwie zaprawy układano pierwszą warstwę cegieł o wątku nieregularnym z przewagą cegieł - "rolek"; 3. Do końca muru od strony południowej przytykał wał drewniano-ziemny II fazy /ok. poł. XIII - koniec XIV w./ postawiony na niskich resztkach wału I fazy /koniec XI-poł. XIII w./. Odbiega to od sytuacji w innych częściach grodu, gdzie rumowisko wału I fazy było wykorzystywane jako nasyp. Tendencja do obniżenia wału II przy rotundzie może się wiązać z sugerowaną militarną /obok sakralnej/ funkcją budowli; 4. W profilu przecinającym absydę po linii N-S zauważono, oprócz negatywów muru absydy, przypuszczalny negatyw jej sklepienia. Wysokość sklepienia od poziomu "podłogi" znalezionej w r. 1969 wynosi ca 2 m; 5. Cegły mierzone w rotundzie i w poddominikańskim kościele oraz klasztorze w Sieradzu /zbudowane do r. 1260/. Wyniki pomiarów wykazały liczne analogie i sugerują ten sam warsztat budowlany.

Podsumowując dotychczasowe ustalenia należy stwierdzić, że sieradzka kaplica grodowa została zbudowana około połowy XIII w. i miała charakter sakralno-militarny.

Badania prowadzone także w trzech nowych wykopach. Uchwycono przebieg wału obronnego z XIII w. w części zachodniej i północnej Wzgórza Zamkowego. Zbudowany był w technice skrzyniowej, którą wzmacniały potężne i głęboko wbijane słupy o przekroju prostokątnym. Znaleziono narożnik drewnianego budynku z XV w. będący przypuszczalnie fragmentem zamkowej kuchni znanej z lustracji.

Po trzech latach poszukiwań znaleziono negatyw muru bramy wjazdowej do zamku. Mur bramy odznaczał się znaczną grubością /ca 3 m/. Warstwy wału obronnego w pobliżu bramy zamkowej sugerują istnienie w tym miejscu również wjazdu do grodu II fazy od około połowy XIII w.

Z zabytków ruchomych znaleziono ułamki naczyń z XII-XVIII w., przedmioty żelazne np. podkowa o falistym brzegu, groty bełtów od kuszy, nożyce, fragmenty miecza, noże, klucz z XIII w., a z innych wyrobów drewniane młot, przęślik, osełkę, kościane oprawki, ołowiany ciężarek itd.

Kontynuacja badań w roku przyszłym powinna wyjaśnić m.in. kształt absydy przytykającej do rotundy od wschodu. Najważniejszym problemem

jest jednak sprawa konserwatorskiego zabezpieczenia odkrytych relikwów mrowanych, które niszczej \dot{a} w bardzo szybkim tempie.

SIEWIERZ, pow. Zawiercie

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska P.P.PKZ - Oddzia \dot{l} w Krakowie

Badania prowadzi \dot{l} mgr Teofil Dębowski. Finansowa \dot{l} WKZ w Katowicach. Drugi sezon bada \dot{n} . Zamek średniowieczny i nowożytny /XIV-XV w./.

Kontynuowano wykopaliska na dziedzi $\acute{n$ cu zamkowym. Ods \acute{o} nięto pa $\acute{l$ ny zarys ko \acute{l} istej budowli stanowiącej zapewne pozosta \acute{o} ść średniowiecznego sto $\acute{k$ pu. Stwierdzono, że wzgórze, na którym stoi zamek zostało usypane prawdopodobnie w XIV wieku. Do wykonania nasypu użyto drewna, mierzwy i piasku. W północnej części dziedzi $\acute{n$ ca natrafiono na dobrze zachowaną pod \acute{l} ogę z dranic /pozosta \acute{o} ść stajni/ datowaną na XIV-XV w. W XIV lub XV wieku zabudow \acute{e} drewnian \acute{a} zniszczył po \acute{z} ar; w grubej warstwie przepalonej polepy glinianej występuje warstewka spalonego s \acute{o} sa.

Wśród zabytków ruchomych na uwagę zas \acute{l} uguje du \acute{z} a ilo \acute{s} ć przedmiotów wykonanych z materiałów organicznych; oprócz licznych kawa $\acute{l$ ków skóry, ko \acute{s} cianych ok \acute{l} adzin no \acute{z} y i kawa $\acute{l$ ków tkaniny znaleziono grzebień rogowy oraz klepki i fragment dna naczy \acute{n} ia drewnianego. Liczne s \acute{a} tak $\acute{z$ e przedmioty \acute{z} elazne: kilkadziesiąt gro \acute{t} ów be \acute{z} tów kusz, kilka ostr \acute{o} g, sierpy, krzesiwa, k \acute{l} ódka i no $\acute{z$ yce. W materiale ceramicznym ciekawe jest występowanie pojedynczych fragmentów naczy \acute{n} oraz fragment figurki z polewą o z \acute{l} otawym odcieniu znan \acute{a} dotychczas wy \acute{l} acznie w po \acute{l} udniowej części Ma \acute{l} opolski.

Badania bę \acute{d} ą kontynuowane.

SKRZYDŁÓWKO, pow. Ko \acute{s} ciierzyna

patrz okres wp \acute{l} ywów rzymskich

SOBIE \acute{N} - MANASTERZEC, pow. Lesko

patrz wczesne średniowiecze

STARGARD

patrz wczesne średniowiecze

TORU \acute{N}

Katedra Archeologii Uniwersytetu Miko \acute{l} aja Kopernika w Toruniu

Badania prowadzi \dot{l} i dr Jadwiga Chudziakowa /autorka sprawozdania/, mgr Wies \acute{l} awa Matyszewska-Kola i mgr An \acute{y} l \acute{e} ej Kola. Finanso-